

ЛІДЕРСТВО ЯК СУЧАСНА ЄВАНГЕЛЬСЬКА ПРАКТИКА УЧНІВСТВА В СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОМУ КОНТЕКСТІ

В. А. СТАНКЕВИЧ, аспірант* кафедри культурології
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова
E-mail: vitaliy.ots@gmail.com

Анотація. У статті представлено осмислення лідерства як сучасної євангельської практики учнівства. Доведено, що християнське лідерство доби постмодерну осмислюється не як керівництво рядовими вірними та суспільством, а як сам процес підготовки потенційного лідера як служителя для різних соціальних груп. Підготовка лідерів розглядається на прикладі аналізу освітнього проекту «Школа без стін». Згідно методології А. Макінтайра, який запропонував вважати відродження будь-якої діяльності, що здійснювалася в минулому, практикою, що є лише подобою діяльності, що відроджується. В даній статті практикою учнівства є неформальний підхід до навчання та підготовки лідерів служіння в церкві та суспільству. Припускається, що запропонований підхід формування лідерів є спробою відродити новозавітний ідеал учнівства.

Ключові слова: лідерство, «Школа без стін», новозавітний ідеал учнівства, сучасні практики учнівства

Актуальність. Останнім часом виникла велика цікавість до лідерства як в адміністративній, так і в освітній перспективі. Інтерес пов'язаний, скоріш всього з кризою церковного адміністрування й церковного служіння взагалі. Враховуючи вплив тенденцій західного богослов'я на вітчизняне, ключові особистості церкви й служіння почали називатися лідерами. Вкладаючи не секулярний, а біблійний сенс. Лідерство максвеловського зразку проголошує ідею, що кожен християнин має бути лідером. Новозавітне слово «вчитель» часто ототожнюється із словом «лідер». А процес впливу вчителя на учня в постмодерному розумінні є лідерство. Хоч останнім часом все частіше використовується поняття «учнівство», що вказує на певне відродження останнього. Проте лідерство набуває всебічного використання як в академічному, так і в церковному контексті. Лідерство в даному дослідженні еквівалентне не ідеалу учнівства новозавітного зразку, а сучасній практиці учнівства, що намагається відродити елементи учнівства первинного вигляду. В силу популяризації лідерства, з'явилося декілька «шкіл» з підготовки лідерів. Яскравим прикладом є школа «Мільйон лідерів». Досвід подібних шкіл був використаний для спроби створити власні вітчизняні школи, які б стали альтернативою й були

* Науковий керівник – доктор філософських наук, професор Ю. П. Чорноморець

адаптовані в східноєвропейському контексті. Однією із таких є «Школа без стін».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика аналізу новітніх форм місіонерської та просвітницької роботи та аналіз їх теоретичного осмислення були розпочаті в роботах М. Черенкова, Ю. Подорожного, К. Тетерятнікова.

Метою статті є критичний аналіз практики та теорії християнського учнівства, що застосовуються в Україні на прикладі міжконфесійного проекту «Школа без стін».

Результати дослідження та їх обговорення. Освітній проект «Школа без стін» (далі ШБС) – це модель неформальної освіти для підготовки лідерів служіння. Згідно дослідження, здійсненого проектом «Місія Євразії», ШБС набрала найбільший відсоток серед респондентів, що вказали на останню, як на найефективніший неформальний освітній засіб в питанні виховання лідерів в східноєвропейському контексті. З усіх опитуваних 28 % відзначили ефективність даного освітнього проекту [5, с. 55]. Тому, «Школа без стін» є топовим неформальним навчальним засобом в питанні виховання лідерів служіння. ШБС в даному дослідженні цінна тим, що за своєю природою вона підпадає під розряд відродження новозавітних принципів, що були втрачені в контексті відсутності діалогу між академією і церквою. У програмній заяві вказано: «Мета «Школи без стін» – сприяти відродженню місіонерського руху... формуванню молодих лідерів» [14, с. 7]. Ідея відродження в даному дослідженні є методологічно важливою. Тому ШБС сприймається як сучасна практика учнівства. ШБС варто сприймати учнівською практикою ще й з тієї причини, що увага зосереджена на підлітках і молоді [14, с. 6-7]. Досліджуючи новозавітний ідеал учнівства помітно, що як Ісус, так і апостол Павло брали в учні порівняно молодих людей. Що помітно також і з історії єврейської (старозавітної) та елліністичної систем освіти. Виховання, навчання й учнівство – прерогатива молодих людей. Також варто відмітити, що головне завдання – виховати послідовників Христа, що будуть здатні очолити певне служіння, сучасною мовою готувати до лідерства, як керівництва. Новозавітне богослов'я учнівства також сповідує ідею слідування за Христом та підготовки учня не просто до здійснення певного служіння, а лідерства, що виражається як в глобальному, так і в локальному масштабі з різним ступенем відповідальності.

Говорячи про сам проект, варто відмітити, що ШБС була реакцією на неоднозначні стосунки церкви з богословськими навчальними закладами. Як пише один з лідерів ШБС Костянтин Тетерятников, багато хто почали шукати спосіб, як вийти з ситуації. Альтернативою вирішення конфлікту стала ШБС, яку запропонувала асоціація «Духовне відродження» [11]. Варто вказати, що сама назва Асоціації вказує на основну філософську ідею – відродження того, що було втрачено в силу певних причин.

Проект ШБС виник в умовах кризи. Криза полягала, з однієї сторони, в нездатності церкви виховувати зрілих християн. А з іншої, богословські

навчальні заклади замінили церковні умови в процесі виховання лідерів служіння, що за своєю суттю є протиприродною ініціативою.

Відродження сучасних практик учнівства пов'язаний з осмисленням ролі церкви в різних сферах суспільства. Богословські навчальні заклади всіляко намагаються показати, що вони спроможні взяти відповідальність за виховання лідерів служіння. Але виховання лідерів, вчителів в новозавітному сенсі, спроможна лише спільнота віруючих. Сучасні практики учнівства намагаються відродити історичну справедливість і показати, що істинне учнівство можливе лише в церковній спільноті. Принаймні, воно має розпочатися з церкви. Це потрібно зрозуміти як церковним лідерам, так і лідерам богословської освіти. Семінарія, як типовий представник богословської освіти, не тільки може, а й має допомагати процесу розвитку і становлення лідерства в церкві, але не заміняти його.

Сам проект пережив декілька етапів і стадій розвитку. Первинний задум полягав у створенні навчальних центрів, які би задовольняли церковні потреби. Практично їх можна назвати коледжами для церков. Програми і курси відповідали наявним в академічних коледжах і семінаріях. Навіть спеціалізації були тотожні з класичними назвами: проповідник, викладач недільної школи, керівник молоді тощо. Але головне, що організатори ставили перед собою мету – підготувати молодих лідерів до служіння в церкві і суспільстві [6, с. 297].

Незважаючи на те, що з самого початку було декларована зовнішня місіологічна позиція, акцент на служіння суспільству з'явився пізніше. Мається на увазі, що з самого початку ШБС ставила за мету підготовки лідерів на зовнішній орієнтир церкви, а не на внутрішній [14, с. 10.]

Представляючи біблійні орієнтири ШБС, К. Тетерятніков бере за основу головні учнівські тексти, які представляють собою ідеали новозавітного богослов'я учнівства (Мт 28:18-20; 2 Тим 2:2). Важливо, що і є також дивним, враховуючи місіологічний акцент ШБС, наведені вище біблійні тексти, загострені не на місіології, а на матетеології (тобто новозавітного богословського вчення про учнівство). Ключовим текстом є Велике доручення Ісуса Христа. Здійснений правильний переклад слова, що буквально вказує на учнівство. Цінним також є і те, що К. Тетерятніков називає останній текст «фундаментальною ідеєю учнівства» [10, с. 62]. Також він представляє коротку рефлексію. Що вказує на цінність учнівства і його роль в період апостольської церкви. Особлива увага приділена апостолу Павлу та його стосункам з Тимофієм, як типовим прикладом учнівських відносин. Відсутній акцент на продовження учнівства. Головна увага зосереджена на формуванні характеру учня, що є типовим для класичної школи учнівства на кшталт Д. Бенхефера [1], У. Макдональда [3] та інших. Так Тетерятніков пише: «Учнівство передбачає, що послідовник буде схожий на свого вчителя. Іншими словами те, що робить сьогодні вчитель, завтра буде робити учень» [10, с. 63]. Учнівство по своїй природі не має мати індивідуальний характер, що обмежується лише вчителем і учнем та їх взаємним впливом, а в контексті цитати Тетерятникова лише

впливом вчителя на учня. В учнівстві важливим є трьохсторонні відносини: Христа, вчителя і учня, які не можливі поза еклезіологічним контекстом.

Тетерятніков К., даючи адекватну оцінку проекту, пише: «Любий формат освіти не замінить ролі учнівства, що передбачає неформальність один на один. Неформальність передбачає також серйозний акцент на безпосередню практику і ментарство, коли учень фактично закріплений за ментором. Такий підхід до навчання має великий позитивний ефект, але потребує великих затрат, часового, ментального і емоційного характеру. Це фактично впустити в своє життя іншого з метою відтворити себе, свій талант, свій характер, свої цінності і навички» [10, с. 62].

У даному вислові, на думку автора, є декілька моментів, які потребують деяких богословських уточнень. Перше, відбувається заміна понять. Слово «навчання» не можна ототожнювати з учнівством. Подібно, як не можна сприймати учнівство, як один з різновидів навчання. Учні́вство – це метанавчання і метавиховання. Учні́вство – нова перспектива запропонована Христом й втілена апостолом Павлом, яка базувалася на єврейській традиції, яка в свою чергу зазнали впливу від елліністичної освітньої системи. Але головний зміст захований у відкритті Ісуса Христа. Друге, ціль учнівства виховати не учня, а вчителя, який буде здатний виховувати учнів. Дана ідея озвучується Костянтином Тетерятниковим, але є другорядною. Головний акцент робиться на розвиток характеру учня. Третє, вплив вчителя на учня в учнівському процесі безумовно очевидний. Але ціль учнівства не полягає у відтворенні вчителя в учні. Ціль учнівства відродити, а точніше віднайти потенціал закладений Богом. Хоч учень і бере приклад з вчителя, але головне завдання вчителя перенаправляти погляд на Ісуса Христа.

ШБС переслідує наступні три завдання. Перше – мотивація та світогляд. Дане завдання переслідує мету – здійснити трансформацію мислення і формування необхідної мотивації. Друге завдання зосереджене на інструменти впливу. Завдання фокусується на забезпеченні лідера правильними уміннями та навичками, щоб ефективно здійснювати благовістя й місіонерську діяльність. Третє завдання, на думку лідерів ШБС, є інноваційним. Вони вважають, що в навчальних закладах головна увага зосереджена на теорії і практиці. А момент менеджменту й планування упускається. В цьому і полягає третє завдання, яке зосереджене на розвиток навиків планування і управління [13]. Останнє завдання підпадає під певну критику. Менеджмент і планування і справді відноситься до суміжності між теорією і практикою. Але з іншої сторони не виходить за їх границі. Варто також відмітити, що термінологія менеджменту й управління є ключовою в лідерстві християнського зразку. Дана термінологія, по великому рахунку, співвідноситься з термінологією учнівства. Дана схожість є ще одним доказом, що лідерство є сучасною практикою учнівства.

Порівнюючи декларовану актуальність ШБС з типовим навчальним закладом помітно, що представлена позиція в більшій чи меншій мірі тотожна з місіонерськими заявами богословських вузів. В яких також увага зосереджена на молодих людей. Які також намагаються не просто

підготувати працівників, але тих які здатні критично осмислювати церковні і суспільні виклики. Підвищується інтерес до місії, про що свідчить наявність місіонерських програм. Які не просто готують, а і відправляють місіонерів на внутрішню і зовнішню місію. Вагомою перевагою та справжньою інновацією є те, що ШБС активно готує лідерів в контексті руху «Місія в професії». Необхідно зазначити, що богословська освіта на будь якому рівні є в більшій чи меншій мірі, по своїй природі актуальною. Відкриваються нові програми, наприклад Сімейне служіння, капеланське, соціальне, спортивне тощо. Це говорить про те, що ВНЗ йдуть в ногу з викликами часу.

Говорячи про особливість ШБС, лідери визначають наступне. Децентралізованість і гнучкість, налаштованою на вплив на локальному рівні. Кожен навчальний центр є автономний. Сама програма доступна для студентів різних рівнів. Відчуття реальності, програма легко адаптується враховуючи реальність кожного центру. Базується на відносинах із соціальним акцентом. Нерозривна з церквою, керується місцевими лідерами [14, с. 7]. Дані особливості в багатьох моментах тотожні з організацією й основними акцентами новозавітного учнівства. Наприклад, новозавітні вчителі, такі як Христос, Варнава і апостол Павло та інші, давали певного виду волю спільнотам учнів. Ставили відповідальними за церкви, які по своїй природі були учнівськими, місцевих лідерів. Враховувалися реальні обставини. Керігма іудейської спільноти відрізнялось від керігми спільноти, що складалась переважно з навернених поганів. Те, що новозавітні вчителі сповідували соціальний акцент в справі благовістя, є незаперечним фактом. Послідовники Христа були різними як за соціальними, так і за інтелектуальними ознаками. Варто також відмітити, що деякі особливості ШБС можна співвідносити і з деякими декларованими позиціями інших богословських вузів. Але в цілому ШБС більше подібна до новозавітного зразку учнівства, чим типові богословські навчальні заклади.

Дивлячись на організацію навчання і підготовки лідерів, варто відмітити, що ШБС – це дев'ятимодульна програма, яка розрахована на період від одного до двох років навчання (всього розроблено 20 модулів). Кожен модуль може існувати, як окрема програма. Подібно, як може функціонувати в навчальному закладі з іншими курсами [14, с. 7].

До основних модулів, які і складають другу програму ШБС відносяться «Вступ в благовістя», «Церква і суспільство», «Соціальне служіння». «Молодіжне служіння», «Євангелія і кіноматограф», «Лідерство в служінні», «Цілеспрямоване служіння», «Місія церкви в місті», «Місія в професії» [14, с. 7-8].

Назви модулів вказують на відмінність програми ШБС від типових навчальних закладів у Східній Європі. Можливо сам контент і присутній у вузах, але назва і акценти явно відрізняються. На що звертають самі лідери ШБС, які як правило довгий час були задіяні у формальній богословській освіті. Ця різниця полягає в наступних інноваційних моментах. По-перше, програма ШБС орієнтується на помісну церкву на її ріст та на еклезіологічні захоплення. Враховує богословські та культурні особливості кожного регіону. Легка до адаптації. Сконцентрована виключно на молоде

покоління. Управляється як Асоціацією «Духовне відродження» так і локальними представниками. Може функціонувати як з церквою, так і з академією. Лишається актуальною не лише в Східній Європі, але і на Близньому та Далекому Сході, в Азії [14, с. 8]. Наведені вище акценти програми показують, що ШБС є реальним адаптуючим елементом богословської освіти в церковному контексті. Або як пише К. Тетерятніков: «ШБС є «мостом», який з'єднує церкву і академію» [10, с. 66]. Також можна сказати, що програма відповідає своїй цілі і сприяє підготовці нового покоління лідерів, які будуть більш місіологічно-здатними у власному служінні церкві і суспільству.

У даному дослідженні варто показати, як аналізують власний досвід безпосередньо лідери ШБС. Одним із лідерів є доктор філософських наук Михайло Черенков [2; 12], який висловився про освітні процеси в Східній Європі наступним чином: «був етап піонерів, настає етап професіоналів» [14, с. 11]. Дана цитата відображає один із акцентів філософії ШБС. Розвинути не просто лідерів служіння, які би були спроможні служити церкві і суспільству, а лідерів професіоналів. Ідея професіоналізму присутня в учнівських практиках Нового Завіту. Доказ цьому є велика кількість текстів, зокрема в Листах апостола Павла до Тимофія (1Тим 3:14-15; 6:11-16, 20-21; 2Тим 2:15-20; 3:1-17). ШБС показала приклад, як можна рухатися далі минаючи спокусу залишатися біля витоків [14, с. 11], що так притаманно богословським закладам в східноєвропейському контексті.

Олександр Белєв відмічає, що головним баченням ШБС є формування й забезпечення всім необхідним лідерів наступного покоління, що переслідує наступні три завдання: формування християнського характеру; формування лідерського потенціалу; формування інструментарію для служіння. Варто відмітити, що в контексті діяльності ШБС, зокрема діяльності А. Белєва виникають церкви, що тотожні по філософії останньої, які мають символічну назву «Церква без стін» [9]. Даний момент є напрочуд важливим і представляє собою певний місіонерський рух, який за своєю природою, як заявляє Белєв, є наближенням до церкви в нагорній проповіді і Діях Апостолів [9]. Дане наближення можна констатувати як спробу повернення до новозавітних практик.

Тетерятніков К. робить акцент на тому, що більшість навчальних програм типових богословських вузів роблять акцент на внутрішньо-церковне життя, минаючи соціально-місіологічний акцент. Якщо останній і є, то головна мета його кількісне збільшення конкретної помісної спільноти віруючих. Унікальність ШБС в даному питанні полягає у філософії підготовки лідера для служіння церкві і суспільству для подальшої трансформації, яка, як пише Тетерятніков, не відбувається за п'ять хвилин. Варто також зробити акцент на тому, що ШБС залишається не зрозумілою багатьом богословським навчальним закладам [10, с. 69]. Але дивлячись на останні тенденції, тема лідерства є напрочуд актуальною і набирає нового етапу. Доказом є поява нових програм, спрямованих на лідерство, організація і проведення різноманітних конференцій. Важливим елементом впливу є переклад багатьох книг, зокрема Джона Максвела та

інших. Але помітна монопольність ШБС в питанні підготовки лідерів вітчизняною методологією. В цьому і є сама найбільша перевага ШБС свідомо й критично оцінювати обставини, що допомогло випрацювати адекватну і дієву стратегію. А найголовніше – відродити процес підготовки лідерів, що за багатьма ознаками є відродженням новозавітної практики учнівства.

Розглядаючи «Школу без стін» як сучасну практику учнівства, варто відмітити наступне. Виникнення альтернативного підходу до підготовки лідерів, що запропонувала ШБС вже за своєю природою є великим досягненням. Дана альтернатива полягає в поєднанні академії і церкви. Але, в свою чергу, ШБС може співпрацювати як з однією, так і з іншою стороною автономно. Співпрацюючи з церковною аудиторією, привносить елемент академічності, подібно як і з академією пропонуючи останній більш практичний і локалізований акцент на підготовку лідерів для церковного служіння.

ШБС є національним проектом. Програма та її наповнення адаптована для східноєвропейської частини світу. Що дало змогу розвитку національним проектам без нав'язування західних методологій та принципів, що сприяло розвитку своєї методології. З попереднього впливає актуальність і зручність в усіх регіонах Євразії.

В богословському сенсі ШБС важлива тим, що ідейні лідери намагаються здійснити певне переосмислення Великого доручення Ісуса Христа, що є актуальним в східноєвропейському контексті.

Говорячи про курси і програму, варто відмітити, що останні є доволі практичними й задовольняють загальні потреби церков. Практичність програми дозволяє опанувати її за короткий термін.

ШБС постійно змінюється, розвивається й шукає кращі шляхи для досягнення поставленої мети і завдань. Лідери постійно здійснюють адекватне переосмислення, що виражається в постійному оновленні програми.

Дуже важливим моментом для східноєвропейського контексту є те, що сам проект налаштований на довгострокову перспективу трансформації церкви і суспільства. Команда ШБС прийняла правильну біблійну позицію, що полягає не в зміні старого, а виховання нового, що виражається у виховання молодого покоління.

Одним з найбільших досягнень ШБС є продовження філософії в організації нових церков, які мають символічну назву «Церква без стін». Даний результат можна назвати феноменом неоапостольської церкви. Даний феномен полягає в тому, що християнство виникло в контексті учнівських відносин. Учнівство як відносини одного вчителя та його учнів з іншими і є церквою. Церква була результатом учнівства. Подібно, як заснування Церкви без стін є результатом діяльності Школи без стін.

Корисність ШБС для східноєвропейського контексту важко переоцінити. Але беручи до уваги той факт, що це новий проект в даній частині світу є деякі моменти, які на думку автора дослідження не до кінця є зрозумілими й не відповідають учнівським практикам Нового Завіту. Наприклад, не зосереджується уваги на наступництві – здатності

виховувати тих, які будуть виховувати інших. Головне завдання виховувати лідерів, які будуть служити, але не переслідується мета виховувати тих, які в служінні будуть виховувати учнів-послідовників. Задовольняти лідерський потенціал це добра практика, але виховання лідерів тільки для служіння є короткострокове явище.

В офіційних програмах можна знайти тезу про те, що ШБС формує лідерів [14, с. 7]. Вихованням, як і формуванням лідерів, має займатися церковна спільнота. Навчальні заклади формального і не формального зразку мають допомагати. Хоч останнє також декларується в програмах ШБС.

Пропагується ідея неможливості виховання лідерів без втручання іншої сили. Іншими словами, підготовка лідерів різного типу служінь є неможливою без додаткових ресурсів, які пропонує ШБС. Церква за своєю природою наділена необхідним потенціалом, задля виховання лідерів. В цьому і є взаємна проблема академії, церкви і третьої сили, в даному випадку це ШБС, що відсутнє чітке узгоджене розуміння функцій усіх сторін.

Підпадає під певну критику спроба замінити формальну освіту, неформальними методами. Хоч по суті використовуються методи формальної освіти. Важко зрозуміти суттєву різницю між формальною освітою і запропонованою неформальною.

Не використовується біблійна термінологія, що краще виражає богословське уявлення учнівства. Як альтернатива використовується сучасна термінологія адміністрування та менеджменту.

В ключових програмах відсутнє глибоке богословське осмислення учнівства. Крім статті К. Тетерятникова і декількох посилань на біблійні тексти відсутня будь-яка богословська аргументація. Складається враження, що читач має сприймати богословські мотиви за мовчанням.

В силу популяризації місії й недоосмислення учнівства, акценти розставлені саме на місію в різних її проявах і практиках. Східноєвропейська частина світу переживає певне відродження місіонерських практик. За останній час місіологія перетворилася в джерело, а не засіб виконання повеління, що виражається в розповсюдженні Євангелії Царства. Так, наприклад, М. Келлер називає місію матір'ю богослов'я [7, с. 5]. Але по суті, якщо дивитися не тексти Нового Завіту, то учнівство передувало місії. Дане зауваження не зменшує ролі місії. Скоріш всього вказує, що місія впливає з учнівства, а також що місіологія розширила уявлення про те, як можна робити учнів з усіх народів.

Висновки та перспективи. Оскільки в основі ідеології є місіонерські мотиви, то ШБС варто сприймати як сучасну практику учнівства, а не практику ідеалу учнівства новозавітного зразку, в контексті методології, запропонованої Е. Макінтайром. Варто зазначити, що команда ШБС себе не позиціонує тими, хто відроджують ідеал учнівства новозавітного зразку, це прерогатива автора, що висуває припущення, що, на його думку, є цілком логічним. Мається на увазі, що ШБС, свідомо чи не свідомо, але зробила спробу відродити новозавітну практику учнівства. Найвагомим доказом цього є те, що аналіз філософії та процесу підготовки лідерів,

запропонованого ШБС, показав, що в основі християнського лідерства є ідеї новозавітного учнівства.

References

1. Bonkhoffer, D. (1992). Sleduya Khristu [Following Christ]. Chicago, USA: SGP, 262.
2. Exclusive interview with the rector of Donetsk Christian University Michael Cherenkov. Available at: <http://www.christianmegapolis.com>
3. Makdonal'd, V. (1995). Istinnoye uchinichestvo [True Teaching]. Odessa, Ukraine: CLV, 125.
4. MacIntyre, A. (2002). Pislyachesnoty. Doslidzhennya z teoriyimorali [After virtue. Research on the theory of morality]. Kiev, Ukraine: Spirit and Lit, 436.
5. Meleshko, A., Teteryatnikov, K., Cherenko, M. (2017). Missiya v Yevrazii: opyt i novyye initsiatyvy yevangel'skikh tserkveĭ [Mission in Eurasia: experience and new initiatives of evangelical churches]. Kyiv, Ukraine: Mission Eurasia, 198.
6. Negrov, A., Penner, P., Cherenkov, M. (2017). Vera i trud: khristianskaya missiya i liderstvo v professional'noy deyatel'nosti [Faith and work: Christian mission and leadership in professional work]. Kiev, Ukraine: Mission Eurasia, 320.
7. Penner, P. (2014). Missiologiya i germeneytika. Prochteniyе bibleyskikh tekstov v kontekste missii [Missiology and hermeneutics. Reading the Bible texts in the context of the mission]. Cherkassy, Ukraine: Colloquium, 312.
8. Petti, S. (2016). Vzglyad na bogoslovskoye obrazovaniye v stranakh Tsentral'noyi Vostochnoy Yevropy [A look at the theological education in Central and Eastern Europe] Korosten-Irpen-Kiev, Ukraine: Triada S, 96.
9. Responses of the director of "School without walls" to the questions of the web conference Available at: <http://www.invictory.com/news/story-66191-%D0%A8%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B0-%D0%B1%D0%B5%D0%B7-%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BD.html>.
10. Teteryatnikov, K. (2016). Shkola bez sten kak model' vzaimodeystviya mezhdru tserkov'yu i akademyey [School without walls as a model of interaction between the church and the academy], Bogomyслиye, 19, 60-72.
11. Teteryatnikov, K. School without walls as a model of interaction between the church and the academy Available at: <https://risu.org.ua/ru/index/blog/~konst/66211/>.
12. Cherenkov, M. School without walls Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=9L1bHVr0Bdl>.
13. School without walls as a model of non-formal education for the preparation of leaders of ministries in post-Soviet countries Available at: <http://re-vision.pro/2016/05/2768>.
14. Meleshko, A., Golovin, S., Teteryatnikov, K., Pankov, S., Kondyuk, D., Negrov, A., Zhibrik A., Dubrovsky, M., Gorenkov, D. (2016). Shkola bez sten: sleduyushchiy shag [School without walls: the next step]. Korosten, Ukraine: MCHP «Triada», 326.

ЛИДЕРСТВО КАК СОВРЕМЕННАЯ ЕВАНГЕЛЬСКАЯ ПРАКТИКА УЧЕНИЧЕСТВА В ВОСТОЧНОЕВРОПЕЙСКОМ КОНТЕКСТЕ.

В. А. Станкевич

Аннотация. В статье представлено осмысление лидерства как современной евангельской практики ученичества. Доказано, что

христианское лидерство эпохи постмодерна осмысливается не как руководство рядовыми верующими и обществом, а как сам процесс подготовки потенциального лидера как служителя для различных социальных групп. Подготовка лидеров рассматривается на примере анализа образовательного проекта «Школа без стен». Согласно методологии А. Макинтайра, который предложил считать возрождение любой деятельности, которая осуществлялась в прошлом практикой, которая является лишь подобием деятельности, что возрождается. В данной статье практикой ученичества является неформальный подход к обучению и подготовке лидеров служения в церкви и обществе. Предполагается, что предложенный подход формирования лидеров является попыткой возродить новозаветный идеал ученичества.

Ключевые слова: лидерство, «Школа без стен», новозаветный идеал ученичества, современные практики ученичества

LEADERSHIP AS A MODERN EVANGELICAL PRACTICE OF APPRENTICESHIP IN THE EAST EUROPEAN CONTEXT.

V. A. Stankevich

Abstract. The article presents conceptualization of leadership as a modern evangelical practice of apprenticeship. It is proved that the Christian leadership of the postmodern age is conceived not as a guide by ordinary faithful and society, but as a process of preparing a potential leader as a servant for various social groups. The training of leaders is considered on the example of the analysis of the educational project "School without walls". According to the methodology of Alasdair MacIntyre, who proposed to consider the rebirth of any past practice, which is only a likeness of revived activity. In this article, the practice of apprenticeship is an informal approach to teaching and training leaders in church and society. It is assumed that the proposed approach of forming leaders is an attempt to revive the New Testament ideal of discipleship.

Keywords: leadership, "School without walls", New Testament ideal of discipleship, modern practices of apprenticeship.